



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 37. Guaicuræorum regio ab Societate aditur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

AUERO reductorum numero, Marcellus Lorençana Oppidum & Templum commodiori in loco condidit, Ignatianumque nuncupavit. Sed Paranenſes recenti dedecore exasperati, & inſuper Chriſtiani nominis odio barbaram ferociam ſtimulante; novi Oppidi ruinam machinantur: multoque quàm antea majori numero conſpirantes, pictis ad Barbaræ militiæ modum corporibus, fluvium tranſmittunt, ac novo oppido proxima loca deprædantur. Quod ubi exploratores nunciaverunt, immenſum quantum trepidatum eſt. Nam Hiſpani abierant, & hoſtes numero præſtabant. In his anguſtiis, Lorençana Dei fiduciâ fretus, ſalutis animarum quàm corporum diligentior, in utramque tamen curam intentus, Sacra ne profanentur comburit, Catechumenos omnes raptim Baptiſmo expiar, Martyrii coronam, ſi in eo prælio cadant, adpromittit; imbellem turbam in ſylvam recipit; omnia denique boni paſtoris officia exequitur. Nec deſuere ſuis partibus Neophyti, ultrò ſe pro incolumitate Sacerdotis ſui offerentes. In his rebus dum ſunt, ab exploratoribus nunciatur, hoſtes neſcio quo metu perſtrictos intra fines ſuos ſe recepiffe. Nec dubitatum ad eos terrendos multum valuiſſe Lorençanæ ſanctitatem, continuis precibus pro ſalute gregis Superos fatigantis. Sed ejus ſocius Franciſcus à Sancto Martino, ingenti eâ occasione perculſus timore, ad inſaniam redactus eſt. Ut videas, quibus animis opus ſit inter Barbarorum terrores, & necis perpetuum periculum: quamvis verò poſtmodum ad ſanam mentem redierit, conſtantiam tamen in Societate non tenuit. Pervagatâ iterati periculû famâ, altera cohors Hiſpanorum ab Prætorè ad retrahendum Lorençanam mittitur: ſed is in opinione perſiſtens, negat ſe ſtationem ſuam deſerere velle. Ad urbem tamen negotiorum ergò tantisper excurrit, unde auctus altero ſocio ad oppidum rediens, novos belli tumultus reperit. Nam abſente eo hoſtes vaſtationem occæperant, pergebantque excuſſionibus inſeſtare omnia. Devaſtationem excepit peſtis, ex peſte orta Neophytorum diſperſio, & quorundam abalienatio, ita ut Lorençana, per ludibrium & iram à Barbaris, tanquam ſi bellum, peſtem & famem ipſe feciſſet, verberibus iteratò malè exceptus ſit. Accedebat dæmonis invidia, omnia more ſuo turbantis, & in publicis Barbarorum congreſſibus palam ab Lorençanæ confortio ſuos aſſeclas prohibentis. Sed vir planè Apoſtolicus denuò reduxit Neophytos, & beneficioram magnitudine, necnon patiendi artibus, in officio continuavit, oppidumque ordinavit. Præterea nullam omittebat occaſionem de Paranenſibus bene merendi, quò eos ad Fidem pelliceret. Tribus captivis morti adjudicatis à Prætorè veniam impetravit, & donis onuſtos ad Paranenſes ſuos remiſit, viciffimque ab iſdem tres pueros itidem captivos redemit, & infamibus Antropophagorum epulis ſubduxit. Denique in foundatione novi Oppidi Rector Lorençana, per biennium extra Collegium egregiè laborans, Societatem noſtram præclaro facinore decoravit, viamque, fundato hoc Oppido, ſtravit Sociis Parana & Uruaica populos ſub Chriſti jugum aliquando miſſuris.

SUB eadem tempora memoratur Societatis ad Guaicuræos expeditio, quorum mores breviter perſtringam, ut, cognitâ gentis & locorum conditione, labores Sociorum magis eluceſcant. Guaicuræa gens omnis bipartita eſt: altera pars Guaicuru, altera Guaicuruti, tolerabiliori nomine, quàm ingenio, nuncupantur. Utrique, ſi Aſſumptionis urbem ſpectes, in oppoſita Paraquarii ripa, quâ Peruviam reſpicit, nullâ certa ſede habitant. Ibi tamen frequentiores ſunt, ubi Pilcomaius, è Peruviz montibus ortus, in Paraquarium ſeſe exonerat. Cæterum, quaqua lubido eſt, oppida ſua circumferunt: ſtoreas plicatiles pro domibus habent, quas ceu ovium caulas hîc vel alibi explicant: ſerendi artem negligunt potiùs, quàm ignorant, venatione piſcationeque veſcuntur. Naturam qualiũcumque venenatorum animalium eſu ab teneris unguiculis aſſuefaciunt: vermes, viperas, tygridum leonumque carnes, innoxie devorant. Fæminæ barbaro, ſed honeſto, more ſe cõtègunt: viri ad conciliandam fornicidnem nuda corpora coloribus maleolentibus à capite ad calcem media ex parte deturpant potiùs, quàm pingunt. Barbula loco digitalem lapidem miento inferunt, capillos bitumine liniunt, calvitiam ſibi arte faciunt,

CAPUT XXXVI.

Oppidum Divo Ignatio ſicrum alio loco inter belli tumultus edificatur.

Hoſtes inſurgunt.

Marcelli Lorençana ſiſtencia.

Sollicitudo.

Paranenſes fugiunt.

Franciſcus à Sancto Martino metu ad inſaniam redigitur.

Hiſpanorum auxilia.

Paranenſium inſeſtationes.

Lorençana ab Barbaris variè vexatur.

Reducit Barbaros.

Paranenſes conciliare contendit.

CAPUT XXXVII.

Guaicuræorum mores.

Guaicuræi bipartiti.

Palabundi.

Piſti.

*Magnatum
experimen-
ta.*

*Ducum re-
verentia.*

Belli modest.

*Damna ab
Guaicurziis
illata.*

cæteros corporis pilos evellunt, faciem factis cicatricibus discriminant; fortitudinem majori minorive deformitate metientes. Præcipuum gentis oblectamentum ebrietas & militia est. Porrò per crudelissima experimenta nomen dignitatemque militum adipiscuntur. Nam cum titulum ambientes robur suum immanissimorum tormentorum patientiâ, furas, crura, linguam, ac alias corporis partes sagittâ terebrando, aliis probent necesse est: tantillo gestu aut quiritatu dolorem inter tormenta testantes ab honore excluduntur: Quem ut securius nanciscantur, etiam infantes spinis aculeisque sua membra transfigere, inter ludicra exercitia habent. Pueritiam & adolescentiam cursu, laboribus ac præliorum imitamentis indurant: Ducem suum, supra morem cæterorum Barbarorum, insolitis prosequuntur obsequiis: ejus sputa manuum palmis excipiunt, comedentem stantes circumstant, nutus omnes observant, viarum obstacula amovent. Bellorum apud eos est frequens causa ebrietas, aut rabiem satiandi libido. Cum Chiriguanis, Abiponibus, Frontonibus, & aliis morum similitudine agnatis populis, continua exercent prælia, Ex bello captis adultos omnes mactant venduntque, imbellem ætatem suis moribus assuefaciunt. Atras ad pugnam noctes amant, impetu tantum validi, catervatim cuneatimque resistere indocti. Noctu illato damno ad sua laribula per fœdissimas paludes & arundineta uni ab aliis sejuncti, tygridum instar, se recipiunt. Eâ arte, ac excubiæ frequentia, per integrum fermè sæculum Hispanis non tantum resistere, sed etiam multas clades sine notabili suorum diminutione, avitas superstitiones conservantes, intulere. Assumptionis urbem jam inde ab suâ fundatione cædibus & latrociniiis fœdâvere, villasque & suburbanâ loca innumeris insultibus attrivere. Ferdinandi Ariæ Prætoris sororem, & complures alias Hispanas mulieres, in fœdam captivitatem abegere. Infinita denique damna fermè indennes, æquè in pace ac in bello timendi, fecere. Gentis impunem ferociam juvabant terræ uliginosæ humilitas, & occurrentia passim flumina vadis impervia, densissimorumque nemorum & arundinetorum latebræ, inque humido solo ardente præsertim sole difformes anguium formæ.

CAPUT
XXXVIII.
Guaicurzo-
rum regio
ab Societa-
te aditur.

*Rochus Gon-
salvius &
Vincentius
Griffus mis-
sioni præsent.*

*Didacus
Torres
utrumque
animat.*

*Utriusque
pericula.*

QUAMVIS ergo Guaicurzi solo flumine Paraquario ab Assumptionis urbe arcerentur, ob gentis & locorum conditionem, nullus hæctenus Sacerdos Evangelii ergò ad eos itinerat, donec Didaci Torres Provincialis animo insedit ardor intactam Provinciam tentandi. Et quia veteranorum Sociorum copia non suppetebat, Rochum Gonsalvium, clarissimum postea Provinciæ nostræ decus, quem ante initam Societatem Episcopus Paraquariensis in Vicarium suum designaverat, Provincialis elegit; præstabat enim veteranis omni genere virtutum & rerum experientiâ semelstris tyro. Huic additus est Vincentius Griffus, Italus Sacerdos, quos Didacus Torres sic affatus fertur: *Videtur, inquit, quam Deus vos amat, qui utrumque præclarissimis periculis objicit. Tu, Roche, id in tyrocinio, & Tu Vincenti, non admodum senex obtines, quod Veterani tantis votis ambiunt, nec impetrant. Videte, ne vano timore corrumpatis spem de vobis conceptam. Videte, inquam, ut egregio facinore novellam hanc Provinciam decoretis.* Sic breviter animatos cum potestate publica oppidum fundandi (nam cum Magistratibus egerat) ad Guaicurzos amandat. Prætor propinquâ affinitate cum Rocho conjunctus, frequensque nobilitas & Magistratus, quamvis utrique Socio denunciarent haud dubia vitæ discrimina in regione pestilenti: tamen sperantes, eorum autoritate, infestissima gentis furorrem aliquando refrænatum iri, in immensum Societatis Institutum laudabant, spondebantque (quod & fecere) ad Regem Catholicum litteras honorarias se missuros, postulantes, ut egregium facinus dignâ æstimatione compensaretur. Transmisso Paraquario, Socii per uliginosa loca tridui iter emensum sunt, quorum adventus ubi per excubitores Guaicurziis innotuit, dici vix potest quantum barbarum exitum est; plerisque Barbarorum in utrumque tanquam in exploratores, ac hostium suorum præcursores, involare volentibus. Sed cum Socii deliberatâ morte fortes per interpretem nunciassent, se non nisi pacis & veri Dei prædicandi ergò venisse, præ-